

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Hymenoptera (steklar), **Familj:** Crabronidae, **Släkte:** *Mimesa*, **Art:** *Mimesa bicolor* (Jurine, 1807) **Synonymer:** *Mimesa rufa* (Panzer, 1805), *Psen bicolor* Jurine, 1807

Kännetecken

Mimesa bicolor är en 7-8 mm stor smäckert byggd rovsstekel. Släktet utmärks av ett förhållandevis långt bakkroppsskaft som ger djuret ett hantelliknande utseende. Kroppen är svart med de främre bakkroppsegmenten rödfärgade. Arterna i släktet *Mimesa* kan vara svårbestämda, i synnerhet små individer där skiljekaraktärerna kan vara svagare och mer svårtydda. *M. bicolor* skiljs från andra arter i släktet på att mellanbröstat (mesopleuron, området på mellankroppens sidor under vingfästet) är tydligt och mycket tätt punkterat. Punkterna bildar understundom ett mönster av små åsar i mitten vilka dock ibland kan saknas hos honor. Åsarna är hos hanarna mer påtagliga och där är ofta punkturen mitt på mellanbröstat svår att se på grund av strimmorna. Avståndet mellan punkterna är dock alltid mindre än punkternas diameter mitt på mellanbröstat (glesare utmed kanterna). De röda-röd gula partierna på ben och fötter är också mer omfattande på *M. bicolor* än på närstående arter och både honor och hanar har rödgula fötter och knän. Hanarna är dessutom övervägande rödgula på skenbenen på de främre och mellersta benparen, med endast en tendens till mörka ringar. Den närstående *M. equestris* har extremt svagt eller opunkterat mellanbröst medan de båda andra svenska arterna *M. bruxellensis* och *M. lutaria* har glest punkterat mellanbröst (punktavstånd större än punktdiameter mitt på).

Utbredning och status

Värdsutbredningen omfattar stora delar av Europa och Centralasien med nordgräns i Finland och Sverige. I Sverige tycks arten ha en sydlig utbredning med fynd från Skåne, Halland, Öland, Östergötland och nyligen Gotland. Arten saknas dock i Blekinge och Småland. I Skåne tycks två huvudsakliga utbredningsområden finnas, vid Revinge respektive Östra Skånes sandmarker från Ravlunda upp mot Åhus. I Östergötland och Halland är fynden mer spridda men i områden med i övrigt exklusiv sandmarksfauna. Från Gotland har arten nyligen belagts från Tofta skjutfält men tycks i övrigt vara mycket sällsynt på ön.

Ekologi

Mimesa bicolor är utifrån fyndbilden lite svår att karaktärisera ur ett ekologiskt perspektiv. Aktuella fynd pekar på att vi har att göra med en exklusiv sandmarksart som i större stäppartade områden kan bygga upp förhållandevis individrika populationer (t.ex. Ravlunda) men som också till viss del kan tillgodogöra sig miljöer i tåkter och på mindre torrängar på sandunderlag. Uppgifter från kontinenten stöder detta och där återfinns arten på varma, glest bevuxna sandmarker men även i skogsbryn. Boet grävs ut grunt i sand eller grus och provianteras med olika stritar. Som boparasit har guldsteklar av släktet *Elampus* noterats.

Hot

Arten hotas framför allt av att sandiga marginalmarker och andra typer av sandiga ruderatmarker tillåts växa igen. *M. bicolor* hotas indirekt därmed både genom ökat kvävenedfall och minskad jordbruksaktivitet på sandiga jordar. Återställning av tåkter och vägskärningar som inbegriper påförande av näringsrikare jord missgynnar också arten. Där arten uppträder i alvarmiljö kan förbuskning och igenväxning under utebliven hävd utgöra ett hot. På Revingehed och Ravlunda hotas arten av minskande militär aktivitet, vilket leder till att grässvålen förtätas och sandblottor växer igen.

Åtgärder

Mimesa bicolor gynnas av åtgärder som syftar till att bevara öppna sandmarker med gles vegetation. Detta kan ske genom bete, bränning, schaktning, plogning eller harvning. Det viktiga är att markskiktet utsätts för en fläckvis, intermediär störning som upprätthåller den primära successionsfasen. Eftersom arten och flera andra arter anlägger sitt bo relativt ytligt bör restaureringar i artens habitat ske fläckvis och med stor försiktighet, i synnerhet om det rör sig om ytmässigt begränsade habitat. Man bör också eftersträva att skapa blottor i sydlänta skogsbyn eller sandhak i söderläge eftersom arten tycks föredra att anlägga sitt bo i miljöer som är extra klimatologiskt gynnsamma.

Litteratur

Bitsch, J. & Leclercq, J. 1993. Hymenopteres Sphecidae d'Europe occidentale, Vol. 1. - Generalites - Crabroninae. *Faune de France* 79, p. 1 - 325. Paris.

Blösch, M. 2000. *Die Grabwespen Deutschlands. Lebensweise, Verhalten, Verbreitung. Die Tierwelt Deutschlands*. Goecke & Evers, Keltern.

Dollfuss, H. 1991. Bestimmungsschlüssel der Grabwespen Nord- und Zentraleuropas. *Stapfia* 24. p. 1-247.

Fritz, Ö. & Larsson, K. 2010. *Höga naturvärden i grus- och sandtäkter i Hallands län*. Länsstyrelsen i Halland, Rapport nr 2010:17.

Jacobs, H.-J. 2007. *Die Grabwespen Deutschlands. Bestimmungsschlüssel. Tierwelt Deutschlands* 79. Keltern Verlag Goecke & Evers.'

Johansson, N. 2012. Rovstekeln *Oxybelus latidens* (Hymenoptera, Crabronidae) ny för Sverige. *Entomologisk Tidskrift* 133(1-2): 59-64. Uppsala.

Lomholdt, O. 1976. The Sphecidae (Hymenoptera) of Fennoscandia and Denmark. *Fauna Entomologica Scandinavica* 4.

Författare

Niklas Johansson 2012